

νωθῆς ἐκαύθη ε). οὐ διοικεῖ δὲ χρησίμως ὁ τὸ βαρύνον τὸν ἴδιον δεσπότην, ἢ ὁ μὴ ἀναγκαιῶς αὐτῷ διοικῶν. ἔξεστι γὰρ ἐκάστῳ καὶ ἐπὶ τῆς περὶ μελλούσης ζημίας κινουμένης ἀγωγῆς καταλιπεῖν τὸ ἴδιον. οὐκ ἀρκεῖ δὲ τὸ νομίζειν τὸν διοικοῦντα χρησίμως διοικεῖν· ἀλλὰ δεῖ τῷ ὄντι χρησίμως διοικεῖν.

οὐ διοικεῖ δὲ χρησίμως] Ζῆτει βιβ. γ'. τι. ιη'. διατ. ια'. καὶ διγ. κς'. τοῦ παρόντος τι. οὐκ ἔστιν δὲ χρηστοῦ σκοποῦ, κίσειν οἶκον μὴ ἀναγκαιῶν, ἢ ὃν ὁ δεσπότης, ὡς μὴ ἀρκῶν τῇ δαπάνῃ, καταλείπειν· ὅποτε ἔξῃ αὐτῷ τὴν περὶ μελλούσης ζημίας ἀγωγὴν ἀπαιτουμένῳ τὸν οἶκον καταλιπεῖν. [Sch. e. II. 323.]

ια'. Πομπόνιος. Ὅ τὰ τοῦ ἀπόντος καὶ ἀγνοοῦντος διοικῶν δόλον καὶ ἀμέλειαν χρεωστῆ^h). ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ τῶν τυχηρῶν¹⁾ ἐπιγινώσκειν ἀναγκάζεται κίνδυνον^k). εἰ γὰρ τὰ μὴ εἰθισμένα τῷ δεσπότη πραγματεύσῃται, αὐτὸς μὲν τὴν ζημίαν ἐπιγινώσκει, τὸ δὲ κέρδος ὁ δεσπότης οἰκιοῦται. εἰ δὲ ἐν τισὶ μὲν κέρδος, ἐν τισὶ δὲ ζημία γένηται, ἀντελλογίζεται ἀλλήλοις τὸ κέρδος καὶ ἡ ζημία.

ιβ'. Οὐλιαν. Τῷ κληρονόμῳ τοῦ αἰχμαλώτου καὶ τοῦ διαθεμένου ὑπέξουσίου στρατιώτου δίδεται ἡ περὶ τῆς διοικήσεως ἀγωγή· καὶ ἀρκεῖ, ὡς ἐπὶ τῶν ζώντων, τὸ χρησίμως διοικηθῆναι τὰ τοῦ τελευτήσαντος, κἂν ἐναντίον ἔσχη ἀποτελέσμα.

ιγ'. Παῦλ. Ἐὰν χρεωστούμενος παρὰ σοῖ πενήκοντα νομίσματα, σοῦ τελευτήσαντος καὶ μήπω ὑπέξελθόντος τοῦ κληρονόμου, διοικήσω τὴν κληρονομίαν σου καὶ διαπανήσω ἕτερα δέκα· εἴτα καὶ ἐπώλωσα πρᾶγμα ὀφείλον προαθῆναι, καὶ ἔλαβον ὑπὲρ τῆς τούτου¹⁾ τιμῆς νομίσματα ἑκατόν. εἰ γὰρ ἀπόθωμαι αὐτά, καὶ χωρὶς ῥαθυμίας μου ἀπόλωνται, εἰ μὲν μὴ ὑπῆν εὔλογος αἰτία τοῦ ἀποθέσθαι με, οὐ μόνον τὰ πενήκοντα νομίσματα ἀπόλλω, ἀλλ' ἐπειδὴ ἔχρη μὲ καταβαλεῖν καὶ ἐναντῶ καὶ τοῖς δανεισταῖς, καὶ ἐπὶ τοῖς λοιποῖς ἐκινδυνεύω. τὰ δὲ δέκα, ἀπερ ἔδαπάνησα, παρακρατῶ. εἰ δὲ δι' εὔλογον αἰτίαν ἀπεθέμην, καὶ τὰ πενήκοντα ἀπαιτῶ.

δι' εὔλογον αἰτίαν ἀπεθέμην] Οἶον, δέος ἦν, μὴ διὰ δημόσια ὀφλήματα βεβαιωθῆ εἰς τὸ δημόσιον τὰ κτήματα τοῦ προποτιπῶν, ἢ ποιῆ ἀπὸ δανείου διαποτίπῶν ἀνεθῆ· θές γὰρ, ὅτι δανεισόμενος κατὰ τινα τόπον ὁ τελευτήσας διαποτίπῶν δανειον, ἐφ' ᾧ καὶ ἑκατοστὴν ἔξεστιν ἐπερωτῆν, ἀχρὶς ἂν ἡ ναῦς ἐπαυθῆ, ποιῆν ἐπερωτηθῆ^m), εἰ μὴ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς νηὸς ἐντός τῆς συνειθισμένης προθέσεως, τοιούτων ἐντός κ. ἡμερῶν μετὰ τὴν ἐπάνοδον καταβληθῆ τὸ διαποτίπῶν δανειον. ἐπὶ γὰρ τούτου καὶ ποιῆν ἔξεστι ἐπερωτῆν, ὡς ἔστι μαθεῖν ἐν τῷ κβ'. βιβ. τι. β'. διγ. η'. καὶ θ'. [Sch. f. II. 323.]

ιδ'. Οὐλιαν. Ὑπέξουσίου υἱοῦ διοικοῦντος, ἀρμόζει κατὰ τοῦ πατρὸς ἢ περὶ πεκουλίου ἀγωγή καὶ ἡ περὶ τῆς δαπάνης. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ δούλης διοικησάσης.

ιε'. Παῦλ. Ἡ ἀρχὴ τῆς διοικήσεως σκοπεῖται. τυχὸν γὰρ διώκησα πράγματα δούλου, ἢ ἀνήθου, ἢ ὑπέξουσίου· καὶ ἐν τῷ διοικεῖν με, ὁ μὲν ἠλευθερώθη, ὁ δὲ ἠῤῥῆσεν, ὁ δὲ ἀντεξούσιος ἐγένετο· εἰ μὴ ἄρα σκοπὸν ἔξ ἀρχῆς ἔσχη, ἐν πρᾶγμα χειρῶσαι, καὶ μετὰ τὸ συμβῆναι τὰ εἰρημένα, ἐτέρῳ λογισμῷ διώκησα ἄλλα· ἐνταῦθα γὰρ ὡς πολλῶν ὄντων τῶν διοικηθέντων, πρὸς τὴν ποιότητα τῶν προσώπων τυποῦται ἡ ἀγωγή.

g) §. 1. usque ad ἐκαύθη exhibitur in Syn. p. 104. h) Usque ad ἀμέλειαν χρεωστῆ cap. 11. habet Schol. c. Nicaei ad Basil. XXIII. 3. cap. 72. Fabr. T. III. p. 475. i) Syn. τὸν τυχηρῶν. k) Hactenus Syn. p. 104. cap. 11. exhibit. Pro κίνδυνον Syn. habet δίκαιον. l) Fabr. τούτου. m) Sic lego. Fabr. ἐπερωτηθῆς.

ravi, obiit, vel domus refecta exusta est. Non gerit autem utiliter¹⁾, qui gerit, quod dominum onerat, vel qui rem non necessariam administrat. Licet enim cuique, et damni infecti actione instituta rem suam derelinquere. Non sufficit autem, si gestor putet, se utiliter gerere: sed re ipsa utiliter gerere debet.

1) non gerit autem utiliter] Quaere lib. 3. tit. 18. const. 11. et dig. 27. huius tituli. Non utile autem est, domum non necessariam edificare, vel quam dominus quasi impar sumtui dereliquit: cum ei liceret, si damni infecti adversus eum ageretur, domum derelinquere.

XI. Pomponius. Qui negotia absentis et ignorantis gerit, dolum et culpam praestat. Interdum etiam casum fortuitum agnoscere cogitur: nam si negotiationem, quam dominus exercere non solebat, exercuerit, ipse quidem damnum agnoscit, lucrum autem dominus sibi vindicat. Quodsi in quibusdam lucrum, in quibusdam damnum factum sit, lucrum cum damno invicem compensatur. L. 11. D. III. 5.

XII. Ulpian. Successori captivi et filiifamilias militis testamento facto defuncti negotiorum gestorum actio datur: et ut in vivorum negotiis, sufficit, utiliter gesta esse negotia defuncti, licet contrarium effectum habuerint. L. 12. D. eod.

XIII. Paul. Cum mihi quinquaginta solidos deberes, te mortuo necdum adita ab herede hereditate, hereditatem tuam administravi et decem impendi: deinde etiam rem vendidi, quam vendi necesse erat, et pretii eius nomine centum consecutus sum. Si igitur haec deposuerim, eaque sine culpa mea perierint, si quidem iusta non fuerit causa ea deponendi, non solum quinquaginta solidos amitto, sed quia debui et mihi et creditoribus solvere, reliquorum quoque periculum ad me pertinet. Decem vero, quae impendi, retineo. Si vero ex iusta causa deposui¹⁾, quinquaginta quoque petam. L. 13. D. eod.

1) ex iusta causa deposui] Verbi gratia, vendendum erat, ne propter publica tributa non soluta domini praedia in publicum committerentur, vel poena traiecitiae pecuniae augetur: pone enim defunctum traiecitiae pecunia mutuo sumta aliquo loco, in qua centesima usura promitti potest, donec navis redierit, poenam promississe, si post navis reditum intra spatium solitum, id est, intra viginti dies post reditum, pecunia traiecitiae non solveretur. Nam eius nomine et poenam stipulari licet, ut scire licet ex lib. 22. tit. 2. dig. 8. et 9.

XIV. Ulpian. Si filiusfamilias negotia gessit, adversus patrem competit actio de peculio et de in rem verso. Idem et in ancilla, quae negotia gessit. L. 14. D. eod.

XV. Paul. Initium administrationis spectatur¹⁾. Forte enim negotia gessi servi, vel pupilli, vel filiifamilias, et dum gero negotia, liber, aut pubes, aut sui iuris effectus est: nisi forte ab initio id mihi proposuero, ut unum negotium gererem, et postea, quam ea, quae dicta sunt, evenerint, alio animo alia negotia gessero: hic enim, quasi plura negotia gesta sint, pro qualitate personarum actio formatur. L. 15. D. eod.

ἡ ἀρχὴ τῆς διοικήσεως σκοπεῖται] Ὅσον, ὑπὲρ μὲν τῶν πραγμάτων τῶν ἐν ἀνηθότητι διοικηθέντων, ἧτοι τῆς αὐτῆς διοικήσεως ἔχει τὴν ἀγωγὴν, δι' ἧς ἀπαιτεῖ αὐτόν, οὐ τὸ πᾶν, ὡν ἐδαπάνησεν, ἀλλ' εἴ τι μόνον ἐποίησεν αὐτόν πλουσιώτερον· ὑπὲρ δὲ τῶν πραγμάτων τῶν διοικηθέντων ἐν καιρῷ ὑπεξουσιότητος, καὶ ἐν καιρῷ δουλείας, ἧτοι τῆς αὐτῶν διοικήσεως, εἰς ὅσον εἶχεν αὐτοῦ τὸ πεκοῦλιον, ἧτοι εἰς ὅσον εὐπορεῖ ὁ μετὰ ταῦτα γενόμενος ἀντεξουσίος. ὑπὲρ δὲ τῶν μετὰ τὴν ἐφηβοτητα, ἢ τὴν ἐλευθερίαν, ἢ τὴν ἀντεξουσιότητα διοικηθέντων πραγμάτων ἔχει τὴν ἀγωγὴν εἰς δόλοκληρον. δεῖ γὰρ τῇ ἀρχῇ προσέχειν τῆς ἐκάστης διοικήσεως, καὶ σκοπεῖν τὴν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ τοῦ προσώπου καταστάσιν, καὶ οὕτω ποιῆσθαι τὴν καταδίηκν. [Sch. g. II. 323.]

L. 16. D. III. 5. ις'. Ἰδὲμ. Καὶ ἐνθά γὰρ τις διοικεῖ τὰ πράγματα μου, οὐ πολλά, ἀλλ' ἐν ἐστὶ τὸ διοικηθέν, εἴ μὴ σκοπὸν ἐσχληκῶς ἐν πρᾶγμα διοικῆσαι καὶ ἀναχωρῆσαι, μετὰ ταῦτα λογισμῶ ἐτέρῳ διοικήσῃ τι νέον.

L. 17. D. eod. ιζ'.ⁿ⁾ Οὐλλπιαν. Δούλος διοικῶν τινος πράγματα, καὶ μετὰ τὴν ἐλευθερίαν ἐπιμένει τῇ διοικήσει, οὐτε τῇ περὶ ἐντολῆς ἀγωγῇ, οὐτε τῇ περὶ διοικήσεως ἐνέχεται, εἰς ἄπειρον ἐν καιρῷ δουλείας διώκησεν, εἴ μὴ ἄρα οὕτως ἐκατέρω διοικήσις ἦνωται, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν χωρίζεσθαι.

δοῦλος] Ἐνιαῦθα θεμάτισον τῷ δεσπότῃ μὴ ἐνέχεσθαι· ζῆτει βιβ. γ'. τοῦ κώδικος tit. ιθ'. διατ. κα'. ζῆνον δὲ πάντως καὶ ἰδικόν, καὶ ἐπὶ μόνου τοῦ νεγοτζιόρουμ γέστορος κρατεῖ. [Sch. h. II. 323.]

ὡς μὴ δύνασθαι — χωρίζεσθαι] Τυχὸν γὰρ οἶκον ὑποδομησεν, ἐν καιρῷ δουλείας ἀρξάμενος τοῦτον, μετὰ δὲ ἐλευθερίαν ἐπεραιώσεν. τότε ἐνάγεται καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν δουλείᾳ διοικήσεως. [Sch. i. II. 323.]

L. 18. D. eod. ιη'. Παῦλ. Εἰ δὲ καὶ μετὰ τὴν ἐλευθερίαν διοικῶν, καὶ δυνάμενος ἑαυτὸν ἀπαιτῆσαι, καὶ παρακρατῆσαι ἐκ τοῦ πεκοῦλιον τὰ ἐν δουλείᾳ παρ' αὐτοῦ λοιπασθέντα, παρημέλησεν, ἐνέχεται, κἂν μὴ ἦν ἡ διοικήσις ἠνωμένη.

L. 19. pr. §. 1. D. eod. ιθ'. Ἰδὲμ. Λογοποιεῖ δὲ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς διοικήσεως, ἵνα γνωσθῇ, τί χρεωστῆται ἐκ τῶν μετὰ τὴν ἐλευθερίαν γενομένων· ἐφ' οἷς γὰρ ἐν δουλείᾳ κατὰ δόλον διώκησεν ἢ ἐδαπάνησεν, οὐκ ἐνέχεται. κατὰ τὴν ἐξορὴν αὐτοῦ φυσικὸν ὄντα χρεώσστην, καὶ τῇ διοικήσει ἐπιμένοντα, καταβαλεῖν ἑαυτῷ, εἴ καὶ τότε μὲν οὐκ εἶχε πεκοῦλιον, ὕστερον δὲ ἔσχεν· ὡς περὶ ὁ ἐν τῷ δικεῖν ἐλευθερωθεὶς προσκαίρου ἢ ἐμπροθέσμου ἀγωγῆς, ἐνέχεται τῇ περὶ διοικήσεως ἀγωγῇ, διατὶ μὴ κατέβαλεν ἑαυτῷ.

§. 2. Ἐὰν ἐλευθέρῳ καλῇ πίστει δουλεύοντί μοι ἐντέλωμαι πρᾶξι τι, χώρον ἢ περὶ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆς οὐκ ἔχει, ἀλλ' ἢ περὶ τῆς διοικήσεως.

§. 3. Ἐὰν διοικῶν ἀπόντος μου τὰ πράγματα καλῇ πίστει ἀγοράσῃς ἐμὸν πρᾶγμα, ἀγνοῶν ἐμὸν εἶναι, καὶ διὰ τῆς διοικήσεως δεσπόσης, οὐκ ἔχω κατὰ σοῦ τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν εἰς τὸ λαβεῖν αὐτό, ἐν ᾧ μέχρι τελείας χρήσεως ἠγνόησας. εἰ δὲ πρὸ τοῦ χρησασθαι σε πρὸς τὸ δεσπόσαι ἐγνώσ, ἐμὸν εἶναι, ἀφείλεις ὑπολαβεῖν^{o)} τινα ἐκ προσώπου μου ἐνάγειν σοι· ἵνα τούτῳ τῷ τρόπῳ κάμοι τὸ πρᾶγμα καὶ σοὶ ἢ τῆς ἐκνικήσεως ἐπερωτήσις φυλαχθῇ. καὶ τοῦτο ποιῶν, οὐχ ἁμαρτάνεις δόλον.

§. 4. Καὶ^{p)} τόκους, οὓς ἔλαβεν, ἢ^{q)} λαβεῖν ὁ διοικητῆς ἡδύνατο, δίδωσι, καὶ λαμβάνει, οὓς δέδωκεν, ἢ^{r)}

1) initium administrationis spectatur] Verbi gratia, ex administratione negotiorum impuberis negotiorum gestorum actionem habet, qua ab eo non solidum, quod impendit, sed id tantum, quo locupletior eum fecit, petit: negotiorum autem durante patria potestate vel servitute gestorum nomine actio erit in tantum, quantum peculio eius continebatur, vel in id, quo locupletior factus est, qui postea emancipatus est. Eorum vero nomine, quae post pubertatem, vel manumissionem, vel emancipationem gesta sunt, actionem habet in solidum. Nam initium cuiusque administrationis spectandum est, et quis eo tempore status personae fuerit, et ita condemnatio facienda est.

XVI. Idem. Nam et cum quis negotia mea gerit, non multa negotia sunt, sed unum, nisi, cum sibi proposuerit, ut unum negotium gereret et ita discederet, postea alio animo novum negotium gesserit.

XVII. Ulpian. Servus¹⁾, qui alicuius negotia gerit, et post manumissionem in administratione perseveravit, neque mandati, neque negotiorum gestorum actione tenetur eorum nomine, quae tempore servitutis gessit, nisi forte utraque administratio ita connexa sit, ut eius rationes separari non possint²⁾.

1) servus] Hic pone, servum domino non teneri. Quare lib. 3. Codicis, tit. 19. const. 21. Utique autem novum hoc ac singulare est, et in solo negotiorum gestore obtinet.

2) ut — separari non possint] Fortasse enim aedes, quas tempore servitutis aedificare coeperat, post manumissionem perfecit. Tunc convenitur et eius nomine, quod in servitute administravit.

XVIII. Paul. Sed et si post manumissionem negotia gerens, cum a semet ipso exigere et ex peculio retinere possit ea, quae in servitute reliquatus est, id neglexerit, tenetur, etiamsi non connexa administratio fuerit.

XIX. Idem. Rationem autem reddit ab initio administrationis, ut appareat, quid debeat ex his, quae post libertatem gessit: nam eorum nomine, quae in servitute dolo malo gessit vel impendit, non tenetur. Atqui, cum naturalis debitor eius esset, et in administratione perseveraret, sibi solvere debebat, quamvis tunc temporis peculium non haberet, sed postea habuerit: sicut is, qui, dum negotia aliena gereret, actione temporali vel in diem restricta liberatus est, negotiorum gestorum actione tenetur, quia sibi non solvit.

Si libero homini, qui bona fide mihi serviebat, aliquid gerendum mandem, locus mandati actioni non est, sed negotiorum gestorum actioni.

Si, cum me absente negotia mea gereres, rem meam bona fide emisti, ignorans, meam esse, eamque usucupisti, negotiorum gestorum actionem adversus te non habeo, ut eam mihi restituas, si, donec impleretur usucapio, ignoraveris, rem meam esse. Sed si ante impletam usucapionem cognoveris, rem meam esse, debes subiicere aliquem, qui rem a te meo nomine vindicet: ut eo modo et mihi res, et tibi evictionis stipulatio servetur. Quod si feceris, dolum non admittis.

Negotiorum gestor et usuras, quas percepit vel percipere potuit¹⁾, praestat, et consequitur eas, quas

n) Cap. 17. legitur in Syn. p. 185. ubi dicitur esse cap. 13. et 15. h. t. o) Sic Fabr. Legendum videtur ὑποβαλεῖν.

p) §. 4. legitur in Syn. p. 104. et apud Harm. V. 11. §. 60.

q) Harm. κατ. r) Harm. δέδωκε καὶ.

οὓς ἠδύνατο λαβεῖν, ὑπὲρ ὧν αὐτὸς οἴκοθεν ἐδαπάνησεν.

Διοικήσας τὰ τοῦ αἰχμαλώτου, ἔχω κατ' αὐτοῦ τὴν περὶ τῆς διοικήσεως ἀγωγὴν, ὑποστρέφοντος αὐτοῦ.

ἢ λαβεῖν ὁ διοικητῆς ἠδύνατο] Ἐν ᾧ δηλονότι ἕθως εἶχε δανείζειν ὁ τῶν πραγμάτων κύριος. [Sch. k. II. 324.]

κ'. Οὐλπ. Εἰ δὲ παρὰ τοῖς πολεμίοις ἀποθάνῃ, τοῖς κληρονόμοις αὐτοῦ, καὶ κατ' αὐτῶν ἀρμόζει ἢ περὶ τῆς διοικήσεως ἀγωγή.

κα'. Παῦλ. Τριῶν ὄντων αἰχμαλώτων, ὁ εἰς ἀπελῶθη ἐφ' ᾧ ἀγαγεῖν ὑπὲρ τῶν τριῶν λύτρα, καὶ ὥστε μὴ ὑποστρέφοντος αὐτοῦ τοὺς ἄλλους ὑπὲρ αὐτοῦ δοῦναι. ἂν αὐτοῦ μὴ ὑποστρέφοντος δώσουσιν ὑπὲρ αὐτοῦ οἱ ἄλλοι, ἐνάγουσιν αὐτόν.

Ὁ διοικῶν κληρονομίαν ἀπροσέλευστον, αὐτὴν ἔνοχον ἔχει, καὶ αὐτῇ ἐνέχεται. διὸ ἀδιάφορόν ἐστιν, εἰ καὶ ἀνηβος γένηται κληρονόμος. τοῦτο γὰρ τὸ χρέος μετὰ τῶν λοιπῶν κληρονομιαίων μετέρχεται πρὸς αὐτόν.

Ἐὰν ζῶντός σου διοικεῖν ἀρξώμαι τὰ σά, πληροῦν ἀναγκάζομαι τὰ ἀρχθέντα, οὐ μὴν νέων ἐφάπτεσθαι. τὸ αὐτὸ γὰρ καὶ ἐπὶ τῆς κοινωνίας λέγομεν, ἐνὸς τῶν κοινωνῶν ἀποθανόντος.

Ἐὰν ἄλλος κατὰ ἐντολὴν σου διοικήσῃ τὰ πράγματά μου, ἐνέχη μοι τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν^ς), εἰς τὸ τὴν ζημίαν ἀποθεραπεῦσαί⁴) μοι, οὐ μὴν εἰς τὸ ἐκχωρησαί μοι τὴν κατ' ἐκείνου ἀγωγάν.

εἰ καὶ ἀνηβος γένηται κληρονόμος] Σημειώσω οὖν ἐνταῦθα, ὅτι ὁ ποντίλλου πράγματα διοικῶν, ἐπὶ τοσοῦτον αὐτὸν καθίστηται ἔνοχος, οὐκ εἰς ὅσον αὐτὸν ποιήσει πλουσιώτερον, ἀλλ' εἰς ὅσον καλῶς διακρίσῃ ὁ νεγοτιζόμενος γέστωρ. πλὴν κινεῖ κατ' αὐτοῦ τὴν νεγοτιζόμενον γεσιτορομ, εἰς ὅσον γέστωρ πλουσιώτερος, ὡς κεφ. γ'. θεμ. β'. τοῦτου τοῦ τιτ. [Sch. l. II. 324.]

εἰς τὸ τὴν ζημίαν ἀποθεραπεῦσαί μοι] Ζῆται βιβ. ιδ'. κεφ. η'. θεμα δ'. ἐν ᾧ φησιν, ὡς ἐνέχεται ὁ κατὰ ἐντολὴν τοῦ καλῆ πίστει δουλευόντος τινι ἀγοράσας αὐτόν, λαβάν παρ' αὐτοῦ τὰ νομίματα, εἰς τὸ ἐκχωρησαί αὐτῷ τὴν ἀγωγάν. [Sch. m. II. 324.]

κβ'. Γαι. Ἐὰν ἀναγκαῖον ἀγοράσω πρᾶγμα, τυχὸν δαπάνην τῇ φαιμίᾳ, καὶ ἀπόληται τυχερῶς, ἴσως ἐμνησθῶ, ἢ καταπτώσει, ἔχω τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν, εἰ μὴ τὴν αἰτίαν ἐγὼ δέδωκα τοῦ ἐμνησθῆναι καὶ τῆς πτώσεως· τότε γὰρ ἐπὶ τούτου καταδικάζομαι, καὶ προφάσει τῆς δαπάνης οὐκ ἔχω λόγον.

κγ'.^α) Παῦλ. Ἀπαιτήσας μὴ κεχρεωστημένον ὁ διοικητῆς, τῷ δεσπότῃ δίδωσιν. αὐτὸς δὲ δίδου τὸ μὴ κεχρεωστημένον^β) ζημιούται.

κδ'. Ἰδεμ. Ἐὰν παρὰ τῷ διοικητῇ τοῦ δανειστοῦ μου πράγματα ἐπὶ τῷ γενέσθαι αὐτὰ τοῦ δανειστοῦ· διὰ μὲν τοῦ διοικοῦντος ἢ δεσποτεία αὐτῷ οὐ προσπορίζεται· μεθ' ὃ δὲ δεκτὸν ἡγήσεται, ποιεῖ αὐτὰ καὶ ἄκοντός μου ἴδια, καὶ ἔλευθεροῦμαι.

κε'.^ω) Ἰδεμ. Ὁ πλέον τοῦ δέοντος δαπανήσας τὸ δεδοκιμασμένον λαμβάνει.

τὸ δεδοκιμασμένον λαμβάνει] Τοντέστιν, ὅπερ δεῖν ἢ δαπανῆν. σημειώσω αὐτὰ τὸ ἀδιαστίκτως κείμενον ἐν τῷ μ. κεφαλαίῳ. [Sch. n. II. 324.]

ipse praestitit, vel ex sua pecunia, quam impendit, percipere potuit.

Si negotia captivi gessi, cum eo negotiorum gestorum actio mihi est, si reversus fuerit. L. 19. §. 5. D. III. 5.

1) vel percipere potuit] Cum scilicet negotiorum dominus fœnus exercere soleret.

XX. Ulp. Sin autem apud hostes decessit, heredibus eius, et adversus eos competit negotiorum gestorum actio. L. 20. D. cod.

XXI. Paul. Cum tres capti essent ab hostibus, unus ex his dimissus est, ut pro tribus pretium redemptionis afferret, et, nisi rediisset, reliqui pro eo pretium redemptionis praestarent. Si eo non reverso reliqui pro eo solverint, agunt cum eo. L. 21. pr. D. eod.

Qui hereditatem nondum aditam administrat, eam sibi, seque ei obligat. Ideo nihil refert, etiamsi pupillus heres fuerit¹). Hoc enim debitum cum ceteris obligationibus hereditariis ad eum transit. §. 1.

Si te vivo negotia tua administrare coepero, coepta implere cogor, non inchoare nova. Nam idem et in societate dicimus, cum alter ex sociis decesserit. §. 2.

Si alius mandatu tuo negotia mea gesserit, teneris mihi negotiorum gestor, ut damnum mihi praestes²), non ut actiones tantum adversus eum mihi cedas. §. 3.

1) etiamsi pupillus heres fuerit] Nota igitur hoc loco, eum, qui pupilli negotia gerit, hunc sibi obligare, non in id tantum, quo locupletior eum fecit, sed in quantum negotiorum gestor recte gessit. Adversus pupillum autem negotiorum gestor agit, in quantum is locupletior factus est, ut cap. 3. them. 2. huius tituli.

2) ut damnum mihi praestes] Quaere lib. 14. cap. 8. them. 4. ubi dicitur, eum, qui mandatu eius, qui bona fide alicui serviebat, ipsum redemit nummis ab eo acceptis, teneri, ut ei actionibus cedat.

XXII. Gai. Si rem necessariam emero, puta, alimoniam familiae, eaque casu interierit, incendio forte, vel ruina, negotiorum gestor actionem habeo, nisi causam incendio et ruinae praebuero: tunc enim ex ea causa damnabor, nec impendii actionem ullam habebo. L. 22. D. eod.

XXIII. Paul. Negotiorum gestor, qui indebitum exegit, id domino praestat. Si vero ipse indebitum solvit, damnum ipsius est. L. 23. D. eod.

XXIV. Idem. Si procuratori creditoris mei pecuniam ea mente dederò, ut ea creditoris fieret: per procuratorem quidem dominium ei non acquiritur: postquam autem ratum habuerit, etiam invito me pecuniam suam facit, et liberor. L. 24. D. eod.

XXV. Idem. Qui plus, quam oportet, impendit, impensam probabilem consequitur¹). L. 25. D. eod.

1) impensam probabilem consequitur] Id est, quod impendi debuit. Nota propter id, quod indistincte dicitur cap. 40.

ς) Sic Fabr. Legendum τῇ—ἀγωγή. ε) Usque ad ἀποθεραπεῦσαι hanc §. 3. L. 21. D. h. t. habet Sch. 17. recens editum ad Basil. XIV. I. cap. 22. edit. nostrae T. II. p. 104. α) Cap. 23. est in Syn. p. 104. Usque ad δίδωσιν habet Harm. V. 11. §. 58. β) Syn. χρεωστημένον. ω) Cap. 25. legitur in Syn. p. 104. et apud Harm. V. 11. §. 59.

L. 26. κς'. Μοδεστιν. Κληρονομίας ἀποκαταστάσης πάλει, διοικητὰς οἱ στρατηγοὶ τρεῖς προεβάλοντο ἐπιτηδείους· οἵτινες τὴν διοίκησιν διελλόντο μεταξύ αὐτῶν. μὴ συναίνουσαν τῶν στρατηγῶν. καὶ μετὰ ταῦτα φανείσης ἀκύρου τῆς διαθήκης, χώραν ἔσχε τὰ ἐξ ἀδιαθέτου, καὶ ὁ εἷς τῶν διοικητῶν ἕπορος ἐτελεύτησε, καὶ ἀκληρονόμητος. ἡ ἀπορία αὐτοῦ, ἐφ' οἷς μόνος διώκησε, πρὸς τὸν ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμον ἀνήκει.

πρὸς τὸν ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμον ἀνήκει] Σημείωσαι· ὁ μὲν γὰρ ἐπίτροπος, ἀπορου ὄντος τοῦ συνεπιτροπου, ἐνάγεται· ὁ δὲ προβληθεὶς ὑπὸ στρατηγοῦ ἐπιμηλητής, οὐκ ἐνάγεται ὑπὲρ τοῦ συνεπιμηλητοῦ. [Sch. o. II. 324.]

L. 27. pr. κς'. Ἰδεμ. Δύο ἀδελφοί, ὧν ὁ εἷς ἦν ἀφήλιξ, εἶχον D. eod. ἐπίκοινα κτήματα· καὶ τοῦ μείζονος πολυτελεῶς ἐν αὐτοῖς κτίσαντος, εἰς διαίρεσιν αὐτῶν ἤλθον, ἥδη τελείου γενομένου τοῦ ἀφήλικος. τὰ μὴ κατὰ τὸ ἀναγκαῖον γενομένα δαπανήματα, ἀλλὰ διὰ τέρψιν, ἀπαίτησιν οὐκ ἔχει· τὰ δὲ ἀναγκαῖα, ὧν μὴ γενομένων ἀπώλλυτο ἂν τὸ ὑποκείμενον, καὶ τὰ προσόδου ποιητικὰ ἀπαιτοῦνται.

§. 1. Ο* δὲ εὐσέβειαν ἀποθρέψας τὴν οἰκίαν ἀδελφopαῖδα, οὐκ ἔχει ἀπαίτησιν.

ἀπαίτησιν οὐκ ἔχει] Πλὴν ἄδειαν ἔχει περιελεῖν αὐτὰ χωρὶς τοῦ ἄζημιου, ὡς βιβ. ιδ'. κεφ. η'. καὶ βιβ. ιε'. tit. α'. κεφ. κθ'. περὶ δὲ τῶν δι' εὐσέβειαν δαπανῶντων ζῆρει τοῦ β'. tit. κεφ. α'. ια'. ιγ'. [Sch. p. II. 324.]

L. 28. κη'. Ἰαβολ. Ἐὰν ἐντελώμαι σοι, διοικήσαι τὰ D. eod. Πέτρον, ἐνέχη μοι εἰς ὅσον διαφέρει μοι. διαφέρει δέ μοι, ὅσον μέλλω Πέτρω καταδικάζεσθαι, διὰ τὴν περὶ τῆς ἐντολῆς ἀγωγὴν, ἢ τὴν^{γ)} περὶ διοικήσεως. ἐνάγω δέ σοι καὶ πρὶν ἢ Πέτρος ἐναγάγη μοι· ἀπείναι μοι γὰρ δοκεῖ, εἰς ὅσον ἐνέχομαι.

L. 29. κθ'.²⁾ Καλλιστρ. Δοθεὶς ὑπὸ^{α)} τοῦ πατρὸς ἐπίτροπος τῷ ποστούμῳ διώκησε. μὴ τικτομένου μὲν τοῦ ποστούμου, οὐκ ἐνάγεται τῇ τουτέλει, ἀλλὰ τῇ νεγοτιόρουμ γεστόρουμ^{β)} τικτομένου δέ, χώρα τῇ τουτέλει καὶ ἐπὶ τῇ διοικήσει τῇ πρὸ τοῦ τοκετοῦ.

L. 30. λ'. Ἰουλιαν. Προεβλήθη τις κουράτωρ τοῦ ἄρτου, D. eod. καὶ ἕτερος ὑποκουράτωρ. οὗτινος περὶ τὸν ἄρτον πλημμελήσαντος, ὁ κουράτωρ ἀπητήθη τὸ τίμημα. ἔξει κατὰ τοῦ ὑποκουράτωρος τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν.

L. 31. pr. λα'. Παπιν. Ἐπέτρεψα φίλῳ μου ἢ ἀπελευθέρω D. eod. μου δανείσασθαι· καὶ σὺ πεισθεὶς τοῖς γράμμασι μου ἐδάνεισας αὐτῷ, ἢ ἐνηγγήσω. ἔχεις κατ' ἐμοῦ τὴν περὶ τῆς διοικήσεως ἀγωγὴν, πρὸς μίμησιν τῆς κινουμένης ἀγωγῆς κατὰ τοῦ προστησαμένου νῦν ἢ δοῦλον εἰς πραγματείαν, εἰ καὶ μὴ δαπανήσει τὰ χρήματα εἰς τὰ πράγματά μου.

§. 1. Τὰ πράγματά σου διοικῶν, πρῶγμα Πέτρον ὃν ἐν αὐτοῖς ἀγνοῶν διώκησα, καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐνέχομαι σοι τῇ περὶ τῆς διοικήσεως ἀγωγῇ. ἐνέχομαι δὲ καὶ Πέτρω· διὸ ποιεῖς μοι περὶ τοῦ ἄζημιου ἀσφάλειαν. τὸ αὐτὸ καὶ περὶ ἐπιτρόπου.

§. 2. Τοῦ ἐναγομένου μετὰ προκάταξιν ἀπολειφθέντος, ὁ ἐκουσίως εἰσιῶν καὶ τὴν ἀπόλειψιν αὐτοῦ δικαιολο-

XXVI. Modestin. Hereditate civitati restituta, magistratus tres actores horum bonorum idoneos creaverunt: qui inter se administrationem dividerunt, non consentientibus magistratibus. Postea cum testamentum irritum esse appareret, successioni ab intestato locus fuit, et unus ex his actoribus non par solvendo et sine herede decessit. Inopia eius, ob ea, quae solus gessit, ad damnum heredis legitimi pertinet¹⁾.

1) ad damnum heredis legitimi pertinet] Nota: tutor enim, si contutor solvendo non sit, tenetur: actor autem creatus a magistratu municipali non convenitur pro collega.

XXVII. Idem. Duo fratres, quorum unus erat minor annis, praedia communia habebant: et cum frater natus maior ampla aedificia in his extruxisset, inter se praedia dividerunt, minore iam legitimae aetatis facto. Sumtus non ex necessitate, sed voluptatis causa facti non repetuntur¹⁾: necessarij autem, quibus non factis res erat interitura, et sumtus, qui redditum auxerunt, repetuntur.

Qui pietatis respectu sororis filiam aluit, alimenta non repetit.

1) non repetuntur] Verum tollere eos potest sine laesione rei, ut lib. 14. cap. 8. et lib. 15. tit. 1. cap. 29. De his vero, qui pietatis causa sumtus faciunt, quaere tit. 2. cap. 1. II. 13.

XXVIII. Iavol. Si tibi mandavero, ut negotia Petri gereres, teneris mihi, quanti mea interest. Mea autem interest, quantum Petro mandati, vel negotiorum gestorum actione praestare debeo. Agam autem adversus te etiam priusquam Petrus me convenerit: abesse enim mihi id videtur, in quantum obligatus sum.

XXIX. Callistr. Tutor a patre datus postumo tutelam administravit. Postumo quidem non nato, non convenitur tutelae iudicio, sed negotiorum gestorum: nato autem postumo, tutelae actioni locus est, etiam eorum nomine, quae ante partum editum gessit.

XXX. Iulian. Quidam panis curator constitutus fuerat, et alius subcurator. Qui cum fraudem circa panem admisisset, curator pretium solvit. Adversus subcuratorem actionem negotiorum gestorum habebit.

XXXI. Papin. Mandavi amico vel liberto meo, mutuam accipere pecuniam: tuque literas meas secutus ei credidisti, vel fideiussor intervenisti. Habes adversus me negotiorum gestorum actionem, ad exemplum actionis, quae datur adversus eum, qui filium vel servum negotiationi praeposuit, etiamsi pecuniam in rem meam non converterit.

Negotia tua gerens, etiam Petri negotium tuis permixtum ignorans gessi, et eius nomine tibi negotiorum gestorum teneor. Teneor etiam Petro: quapropter cautionem indemnitate mihi praestabis. Idem de tutore quoque dicendum est.

Reo post litem contestatam absente, qui ultro pro eo iudicium intrat et absentiam eius excusat,

α) §. 1. legitur in Syn. p. 173. et Harm. II. 3. 3. γ) Sic lego. Fabr. τῆς. ζ) Sententia L. 29. h. t. refertur et in Schol. u. ad Basil. XXXVIII. 3. cap. 24. Fabr. T. V. p. 85. his verbis: καίτοι φησὶ βιβ. γ'. tit. ε'. διέσω κη'. ὅτι ὁ παρὰ τοῦ πατρὸς δοθεὶς ἐπίτροπος τῷ ποστούμῳ, μὴ τικτομένου αὐτοῦ, περὶ ὧν διώκησεν, οὐκ ἐνάγεται τῇ τουτέλει, ἀλλὰ τῇ νεγοτιόρουμ γεστόρουμ. α) Fabr. ὑπὲρ.

γούμενος, οὐ δοκεῖ ἀμέλειαν πλημμελεῖν, μὴ ἐγκαλεσάμενος^{b)} τὴν κατ' αὐτοῦ ψήφον· ὁ γὰρ ἀπολειφθεὶς κατεδικάζετο. εἰ μόντοι τις διεδικιῶν τὸν ἀπόντα κατεκρίθη, καὶ οὐκ ἐξεκαλέσατο, εἴτα κινεῖ τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν, ἐγκαλεῖται, εἰ δυνάμενος, οὐκ ἐξεκαλέσατο.

Ὁ^{c)} διοικητὴς τῶν περιτευνόντων χρημάτων μετὰ τὴν ἀναγκαίαν δαπάνην, δίδωσι τόκον.

Τοῖς^{d)} ἀπελευθέροις δῆλον ποσὸν κατελείφθη πρὸς κατασκευὴν μνημείου. δαπανήσαντες πλέον, οὐχ ἔξουσιν ἀπαίτησιν.

Γυνὴ κατὰ γνώμην τοῦ ἀνδρὸς διοικοῦσα τὰ τοῦ ἀνήβου παιδὸς πράγματα, οὐ δύναται ὀνόματι αὐτοῦ ἐνάγειν, οὔτε προβάλλεσθαι ἰδιοκινδύνως ἐνάγοντα τὸν ὀφείλοντα κινεῖν. οὔτε γὰρ ἐκποιεῖν δύναται τι τοῦ παιδός, οὔτε ὑποδεχομένη ἐλευθεροῦ χρεώστην αὐτοῦ.

Ἐνὸς ἀπόντος κοινωνοῦ τὸ κοινὸν ὕδωρ διεδικιῶντος τοῦ θατέρου κοινωνοῦ, ἡ μὲν ψήφος ὑπὲρ τοῦ ἀγοῦ λέγεται. ὁ δὲ δαπανήσας ἀναγκαίως καὶ δεδοκιμασμένως, ἔχει τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν.

δίδωσι τόκον] Καὶ ὁ δεσποτάριος ἐάν ὑπέσχετο, δοῦναι τὸν δεπόσιτον ἐπὶ τόκοις, καὶ ἔδωκεν αὐτά, ἢ συνεχρήσαστο, ὡς βιβ. γ'. tit. β. κερ. κη. ζῆτει καὶ βιβ. ιδ'. κερ. η'. θέματι ι'. εἰ μὴ σύνηθες ἦν τῷ δεσπότη ἔχειν αὐτὰ κείμενα, ὡς βιβ. γ'. tit. γ. κερ. γ'. θεμ. β. [Sch. q. II. 324.]

οὐχ ἔξουσιν ἀπαίτησιν] Μὴ ἐναντιωθῆ σοι τὸ εἰρημένον ἐν τῷ μβ. βιβ. tit. α'. κερ. ν. ὅτι ἐάν τις μνημακίῃ τῷ διαθεμένῳ, κατὰ τοῦ κληρονομοῦ κινεῖ τὴν νεγοτιόρομν γεστόρομν ἀγωγὴν, ἐάν εἰς ὅσον πρέπον ἦν, ποιῆσιν αὐτό, ἢ τὸ δαπάνημα μὴ παρεξέρχεται, ὅπερ ὁ τεστάτωρ διετάξατο εἰς τὴν τοῦ μνημείου κατασκευὴν· ἐνταῦθα γὰρ τοῦτο χωρὶν οὐκ ἔχει· ἐπειδὴ ὁ διαθεόμενος καταλείπει μετрон ὠρισμένον, τυχόν θ'. νομίσματα, πρὸς ὃ καὶ ἡβουλήθη γενέσθαι τὸ μνημεῖον αὐτοῦ. [Sch. r. II. 324.]

λβ'. Ἰδεμ. Κατὰ πλάνην ὁ ἐγγνητὴς ἔλαβε παρὰ τοῦ δανειστοῦ οὐ μόνον ἐπὶ τῷ παρ' αὐτοῦ ἐνεγγνηθέντι χρεὶ ἐνέγραφα, ἀλλὰ καὶ τὰ δι' ἕτερον χρέος, καὶ δέδωκεν αὐτῷ ἑκάτερον χρέος, ἐπὶ τοῖς ἐνεγγνωσθεῖσι. διὰ τὸ μὴ φερόμενον εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ χρέος, οὐχ ἀρμόζει μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐναγομένου, ἢ περὶ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ἡ περὶ τῆς διοικήσεως. ὁ δὲ δανειστὴς οὐχ ὑπόκειται ἀποδοῦναι τὸ πρόγραμμα. τὸ γὰρ ἴδιον δίκαιον πεπραχέναι δοκεῖ, καὶ ἔξεστι τῷ δανειστῇ τὸ χρέος μὴ ἀπολαμβάνοντι πωλεῖν τὸ δίκαιον τῶν ἐνεχίρων.

Ἀγνοούσης^{e)} τῆς θυγατρὸς ἢ μήτηρ αὐτῆς ἐδέξατο τὰ παρὰ τοῦ μνηστήρος αὐτῇ δωρηθέντα. τῆς περὶ ἐντολῆς καὶ περὶ παραθήκης ἀγωγῆς ἀγοῦσης, χωρὰ τῇ περὶ διοικήσεως ἀγωγῇ κατὰ τῆς μητρός.

ἀγνοούσης τῆς θυγατρὸς] Ζῆτει βιβ. γ'. tit. β'. κερ. κέ. καὶ μὴ σοι ἐναντιωθῆ· ἐνταῦθα γὰρ φησιν, ἐν ἀγνοίᾳ εἶναι τὴν θυγατέρα· ἐκείσε δὲ λέγει, ὅτι αὐτῇ προσνήχθησαν τὰ παρὰ τοῦ μνηστήρος δωρηθέντα· καὶ δια τοῦτο δοκεῖ ὡς παραθήκην αὐτὰ ὁ πατήρ λαβεῖν, καὶ ἔχει κατὰ τοῦ κληρονομοῦ τοῦ πατρὸς τὴν περὶ παραθήκης ἀγωγὴν. [Sch. s. II. 324.]

λγ'. f) Ἰδεμ. Ὁ κληρονόμος τοῦ ἀνδρὸς οὐ κινεῖ κατὰ τῆς γυναικὸς τὴν περὶ συληθέντων^{g)} πραγμάτων κληρονομίας ἀγωγὴν, εἰ καὶ μετὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς τελευ-

culpam contrahere non videtur, quod a sententia adversus eum dicta non provocavit: nam absens condemnatus est. Si quis tamen, cum absentem defenderet, condemnatus sit, nec provocaverit, deinde agat negotiorum gestorum, imputatur ei, si cum posset, non appellavit.

Negotiorum gestor eius pecuniae, quae deductis L. 31. §. 3. necessariis sumtibus superest, usuras praestat¹⁾. D. III. 5.

Libertis certa summa relicta est ad extruendum §. 4. monumentum. Si plus erogaverint, id non petent²⁾.

Femina, quae secundum mariti voluntatem filii §. 6. sui impuberis negotia gerit, eius nomine agere non potest, neque actorem ad agendum periculo suo constituere. Nec enim rem quandam filii alienare potest, nec pecuniam accipiendo debitorem eius liberat.

Si uno socio, absente communem aquam alter §. 7. defendat, sententia quidem praedio dicitur. Qui vero sumtus necessarios et probabiles fecit, negotiorum gestorum actionem habet.

1) usuras praestat] Et depositarius, si promiserit, pecuniam depositam foenore occupare, eamque occupaverit, aut in usum suum converterit, ut lib. 13. tit. 2. cap. 28. Quaere et lib. 14. cap. 8. them. 10. nisi dominus solitus erat, eam otiosam habere, ut lib. 23. tit. 3. cap. 13. them. 2.

2) id non petent] Ne obstare credas, quod dicitur lib. 42. tit. 1. cap. 50. eum, qui defuncto monumentum extruxerit, cum herede negotiorum gestorum agere, si pro dignitate defuncti id fecerit, aut sumtum non excesserit, quem testator in extructionem monumenti definiverit: hoc enim hic locus non habet: quia testator certam summam reliquit, forte nummos centum, quam in monumentum sibi extruendum erogari voluit.

XXXII. Idem. Fideiussor per errorem a creditore pignora suscepit, non solum eius debiti nomine, in quod fideiussit, sed etiam alterius debiti nomine, et utrumque debitum ei solvit pignoribus firmatum. Propter debitum, quod ad eum non pertinet, inter eum et debitorem principalem mandati actio non competit, sed negotiorum gestorum. Creditor autem debitori non tenetur, ut pignus ei restituat. Videtur enim ius suum vendidisse, licetque creditori, si debitum non consequatur, ius pignoris vendere.

Ignorante filia¹⁾ mater eius a sponso res filiae §. 1. donatas suscepit. Mandati et depositi actione cessante, negotiorum gestorum actioni adversus matrem locus est.

1) ignorante filia] Quaere lib. 13. tit. 2. cap. 25. nequo huic adversari putes: hic enim ait, filiam in ignorantia versari: ibi vero dicit, res a sponso donatas ei oblatas fuisse: et ideo pater ea tanquam depositum accepisse videtur, et adversus heredem patris filia depositi actionem habet.

XXXIII. Idem. Heres viri¹⁾ adversus uxorem §. 33. expilatae hereditatis crimen non intendit, quamvis post mortem mariti ea possideat, quae vivo marito

b) Fabr. ἐγκαλεσάμενος. Magis usitata est lectio ἐγκαλεσ. Aliis verbis exhibetur in Schol. r. ad Basil. XXIII. 3. cap. 13. Fabr. T. III. p. 422. ubi haec leguntur: ἀπροσδιοριστως φησὶν βιβ. γ'. tit. λ'. θεμ. γ'. ἦτοι βιβ. ε'. tit. α'. κερ. λα'. ὅτι ὁ νεγοτιογέστωρ τῶν μετὰ ἀναγκαίαν δαπάνην περιτευνόντων χρημάτων τόκους ἀπαιτεῖται. d) §. 4. legitur in Syn. p. 173. e) Sententia huius §. 1. L. 32. refertur et in Schol. h. ad Basil. XLVII. 1. cap. 30. Fabr. T. VI. p. 207. f) Cap. 33. legitur in Syn. p. 54. g) Syn. συληθέντων.

c) §. 3. legitur in Syn. p. 104. et apud Harm. V. 11. §. 61. e) §. 3. legitur in Syn. p. 104. et apud Harm. V. 11. §. 61. f) Cap. 33. legitur in Syn. p. 54. g) Syn. συληθέντων.

τὴν κατέχει, ἕπερ καὶ ἔτι τοῦ ἀνδρὸς περιόντος κατέχεν, ἀλλὰ τὴν ἐκδικουσαν τὰ ἀποκρυβέντα πράγματα, καὶ τὴν περὶ διοικήσεως^{h)} ἀγωγὴν· εἴ γε διαφκει τὰ τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἔτι περιόντος αὐτοῦ.

ὁ κληρονόμος τοῦ ἀνδρὸς] Διότι οὐδὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἠδύνατο κινεῖν τὴν περὶ κλοπῆς ἀγωγὴν. καὶ ζήτηε βιβ. ε. τοῦ κωδικος tit. κ'. διατ. β. καὶ τὸν ἐκέισε κανόνα, ὅτι ἀτιμοποιὸν ἀγωγὴν οὐ δύναται κινεῖν ὁ ἀνὴρ κατὰ τῆς γυναικὸς. [Sch. t. II. 325.]

L. 34. λδ'. i) Παῦλ. Μάμμη διοικοῦσα τὰ τοῦ ἐγγόνου
D. III. 5. πράγματα, καλῶς λογίζεται τὰ εἰς ἀποτροφὴν αὐτοῦ
δαπανηθέντα· ὡς μὴ κατὰ πρόληψιν δι' εὐσεβείαν
αὐτὰ χορηγήσασα, μάλιστα εἰ κατέγραψεν αὐτὰ ἐν τῷ
λόγῳ τῆς δαπάνης. ἢ^{k)} δὲ μήτηρ, ὅτι εὐσεβῶς δαπα-
νῶν^{l)} εἰς τὸν υἱὸν προεὐληπται, εἰ μὴ τὸ ἐναντίον δια-
μαρτύρηται. εἰ δὲ τοῦ πατρὸς ἐπὶ ξένης ἀποθανόντος
ἀποθρέψει τὸν υἱὸν καὶ τὴν αὐτοῦ φανιλίαν, ὑποστρέ-
φουσα^{m)} εἰς τὴν πατρίδα, τὴν περὶⁿ⁾ διοικήσεως ἀγω-
γὴν ἔξει κατὰ τοῦ ἀνήβου.

L. 35. pr. λε'. Σκαιβολ. Τοῦ ἀνδρὸς μετὰ διάλυσιν τοῦ γά-
D. eod. μου τὰ τῆς γυναικὸς διοικήσαντος, τὰ ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς
τῆς ἀπαιτούσης τὴν προῖκα κατάγεται εἰς τὴν περὶ διοι-
κήσεως ἀγωγὴν, καὶ καταδικάζεται, εἰ καὶ ἄπορος γέγο-
νεν· εἰ μὴ ἄρα εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς διοικήσεως ἠπόρησε.
καίτοι ἀπορήσας ἀπελύετο, εἰ τῇ ἀπαιτούσῃ τὴν προῖκα
ἀγωγὴν ἐνήγετο.

§. 1. Εἰ δὲ ὁ δανειστὴς τὰ τοῦ χρεώστου διαφκει, καὶ
μὴ εἶρεν πληρωθῆναι τὸ χρέος, οὐκ ἐγκαλεῖται μὴ
ἀποδιδόνς τὸ ἐνέχυρον.

§. 2. Οὐτε δὲ ἡ περὶ τοῦ χρέους ἀγωγὴ καταφέρεται
εἰς τὴν περὶ τῆς διοικήσεως ἀγωγὴν. τοῦ γὰρ πρώτου
διοικοῦντος πράγματα τοῦ ἀγοραστοῦ, καὶ μὴ εὐρόντος
ἐν αὐτοῖς τὸ παρ' αὐτοῦ προθὲν ἀνδράποδον, κρυπτὸν
πάθος ἔχον^{o)}, ἢ τὰς προσθήκας, ἢ ὅπερ γέγονε χεί-
ρον, ἢ τὰ διὰ^{p)} τοῦ οἰκέτου προσπορισθέντα, μὴ ἐκ
πραγμάτων τοῦ ἀγοραστοῦ, τοιγαροῦν παρίοντων τῶν
ἑξ̄ μηνῶν, φθείρεται ἢ περὶ τοῦ χρέους ἀγωγὴ.

§. 3. Ὁ δὲ εὐπορος χρεωστῶν ἀπὸ διηνεκοῦς ἐνοχῆς,
οὐκ ἐγκαλεῖται, διότι μὴ κατέβαλεν ἑαυτῷ, εἰ μὴ ὁ
λόγος τῶν τόκων εἰσάγει τὴν μέμψιν. ἢ δὲ κατὰ τῶν
ἐπιτρόπων ἀγωγὴ οὐ καταφέρεται εἰς τὴν περὶ διοι-
κήσεως· συμφέρει γὰρ τῷ ἀνήβῳ, ἑξ̄ αὐτῆς χρεω-
στεῖσθαι.

εἰ μὴ ἄρα εὐθὺς εἰς] Φησὶ γὰρ τὴν περὶ προῖκας ex
stipulatu τὴν μέχρις εὐπορίας καταδικῆν εἰσάγειν. τῆς δὲ
περὶ διοικήσεως ἀγωγῆς κατ' αὐτοῦ κινουμένης, εἰς ὁλόκληρον
καταδικάζεται, μόνον εἰ εὐπορος ἦν κατὰ τὸν τῆς διοικήσεως
χρόνον, καὶ ἠδύνατο καταβαλεῖν ἑαυτῷ, κἂν μετὰ ταῦτα γέ-
γονε χείρον εὐπορος. [Sch. u. II. 325.]

παρίοντων τῶν ἑξ̄ μηνῶν] Ταῦτα ἐπὶ τῆς ἀντι-
στορεφουσης, ἢ πρόσκαιρος οὖσα τῇ τῶν ἑξ̄ μηνῶν παραδρομῇ
σβέννυται. εἰ γὰρ ἀπὸ διηνεκοῦς ἀγωγῆς ἐχρεωσται τῷ κυ-
ρίῳ τῶν πραγμάτων ὁ διοικητὴς αὐτοῦ εὐπορος ὢν, οὐ χρὴ
ἐγκαλεῖσθαι, διὰ τὴ μὴ κατέβαλεν αὐτὸς ἑαυτῷ, τοκοῦς ἀρ-
κούντας δυναμειος ἀπαιτεῖσθαι. εἰ γὰρ ἄτοκον τὸ ἰδικὸν
χρέος ἐπάφλησεν, ἢ ἐπὶ τόκοις ἐλάττωσιν, ἀπαιτῶν τὸν δεσπό-
την διὰ τῆς νεγοτιζομένου γεστοροῦ ἐγκαλεῖται, τί δήποτε
αὐτὸς ἑαυτῷ μὴ κατέβαλεν. Ἔτερον ἐστὶν ἐπὶ ἐπιτρόπων· ὁ
γὰρ ἐπιτροπος, κἂν ἀπὸ περιπετουσας ἐνοχῆς χρεωστῇ τῷ πον-

possidebat, sed ad exhibendum et negotiorum gesto-
rum actionem: si modo vivo quoque marito negotia
eius gesserit.

1) heres viri] Quia neque maritus eius furti ad-
versus eam agere poterat. Et quaere lib. 5. Codicis,
tit. 21. const. 2. et regulam ibi positam, quae dicit,
virum in uxorem famosam actionem intendere non posse.

XXXIV. Avia, quae negotia nepotis gerit, recte
reputat impendia in alendum cum erogata: quasi non
praesumatur pietatis ratione ea erogasse: maxime si
in rationem impensarum ea retulit. Mater autem prae-
sumitur pietatis causa filio alimenta erogasse, nisi con-
trarium protestata sit. Si vero patre peregre mortuo
filium et familiam eius aluerit, dum in patriam re-
vertitur, negotiorum gestorum actionem adversus pu-
pillum habebit.

XXXV. Scaevol. Si maritus soluto matrimonio
negotia uxoris gessit, quae ex dotis actione debentur,
deducuntur in negotiorum gestorum actionem, et con-
demnatur, licet solvendo esse desierit: nisi forte sta-
tim¹⁾ initio administrationis inops fuerit. Atqui ad
inopiam redactus absolvendus erat, si dotis actione
conveniebatur.

Si vero creditor negotia debitoris gesserit, nec
invenerit, unde sibi debitum exsolveret, non culpatur,
si pignus non reddiderit.

Nec redhibitoria actio deducitur in negotiorum
gestorum actionem. Nam si venditor negotia emptoris
gerat, nec in eis invenerit mancipium a se venditum,
quod vitio latente laborabat, vel accessiones, vel
quod deterius factum esset, vel quae per servum essent
acquisita, non ex re emptoris, sed sex mensibus praeter-
lapsis²⁾ actio redhibitoria perit.

Locupleti autem, qui ex perpetua obligatione de-
bet, non imputatur, quod sibi non solverit, nisi usu-
rarum ratio querelam movet. Tutelae autem actio non
deducitur in negotiorum gestorum actionem: prodest
enim pupillo, ut ex ipsa debeatur.

1) nisi forte statim] Ait enim, ex actione ex
stipulatu de dote condemnationem sequi, quatenus fa-
cere possit maritus. Si vero negotiorum gestorum cum
eo agatur, in solidum condemnatur, si modo tempore
administrationis solvendo erat, sibi que solvere poterat,
quamvis postea solvendo esse desierit

2) sex mensibus praeterlapsis] Haec in
actione redhibitoria, quae, cum sit temporalis, sex men-
sibus praeterlapsis extinguitur. Nam si ex perpetua
actione domino negotiorum gestor, cum sit locuples,
debeat, non est ei imputandum, quod sibi non solverit,
cum ab eo idoneae usurae peti possent. Si enim debi-
tum eius usurarium non esset, aut sub usuris minori-
bus pecuniam deberet, ei negotiorum gestorum cum
domino agenti imputatur, quod ipse sibi non solverit.
Diversum est in tutoribus: tutor enim, quamvis ex per-

h) Syn. διοίκησιν. i) Aliis verbis cap. 34. exhibetur in Schol. b. ad Basil. XVII. 2. cap. 2. Fabr. T. II. p. 339, ubi
haec leguntur: εἴρηται δὲ βιβ. γ'. τῶν διγ. tit. ε'. διγ. λδ'. ὅτι πολλάκις καὶ μήτηρ καὶ μάμμη δαπανῶσα εἰς χρεῖας τοῦ
υἱοῦ ἢ τοῦ ἐγγόνου, δύναται ἀπαιτεῖν τὰ δαπανώμενα, ὅταν τὴν τῆς εὐσεβείας πρόληψιν προανέλη, ἀναλισκουσαν καταγραφὴν
ποιήσῃ τῶν δαπανηθέντων περὶ τὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς πράγματα, ἢ περὶ τὰ τοῦ ἐγγόνου· ἢ ὅτι κατέγραψε μὲν, προεμαρτύρηται
δέ, ὅτι μέλλει ἀπαιτῆσαι τὰ παρ' αὐτῆς δαπανώμενα, ἢ αὐτὸν τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἢ τὸν ἐγγόνον, ἢ τοὺς ἐπιτρόπους αὐτῶν, καὶ
σώζεται αὐτῇ ἢ ἀπαίτησις. k) Inde ab ἡ μήτηρ omisso δὲ cap. 34. exhibetur in Syn. p. 173. l) Lege δαπανῶσα. m) ὑπο-
στρέφουσα lego cum Syn. Fabr. ὑποστρέφουσα. n) Syn. addit τῆς. o) Fabr. ἔχων. p) Fabr. διὰ παρὰ. Alterutrum abundat.

πίλω, καὶ οὕτως ὀφείλει τὸ χρέος καταβαλεῖν ἑαυτῷ, μηδεμίαν δύναται ἀπὸ τῶν εἰσαγεσθαι διαφορῶν. κάλλιον γὰρ ἐστὶ τῷ ὀρφανῷ, τὴν περὶ ἐπιτροπῆς μάλλον ἔχειν κατ' αὐτοῦ, ἢ τὴν ἀπὸ τοῦ συναλλαγματος ἀγωγὴν· ἐπειδὴ σωτηριᾶν ὑποθήκην ἢ τουτέλα ἔχει· καὶ εἰκότως δύναται ὁ πούπιλλος καὶ τὸ μὲν χρέος διὰ τῆς τουτέλας μεθοδεύειν τὸν ἐπίτροπον. [Sch. x. II. 325.]

λς'. Παῦλ. Ὁ καλῆ πίστει δουλεύων μοι ἐλεύθερος δανεισάμενος καὶ δαπανήσας εἰς τὰ πράγματά μου, ἔχει τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν. εἰ δὲ κατέβαλον τῷ δανειστῇ, σβέννυται.

λς'. γ) Ἰδεμ. Ἐάν τις χωρὶς τῆς αὐθεντίας τοῦ ἐπιτρόπου διοικήσῃ τὰ τοῦ ἀνήβου πράγματα, ἔνοχον ἑαυτῷ τὸν ἀνήβον ποιεῖ, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς προκατάρξεως εἰς ὅσον γέγονεν ἐκ τούτου πλουσιώτερος.

Ο^υ) χειρίζων τινὸς πράγματα, μάλλον δὲ^ν) χρήματα, καὶ τόκους δίδωσι, καὶ τὸν κίνδυνον ὑπέχει ὡν ἐδάνεισεν^ω), εἰ μὴ οἱ δανεισάμενοι τυχηρῶς ἠπόρησαν πρὸ τῆς προκατάρξεως.

Ο^x) πατὴρ διοικῶν, ἔπερ ἐδωρήσατο τῷ ἀντέξουσῳ υἱῷ, ἐνέχεται τῇ περὶ διοικήσεως ἀγωγῇ.

λη'. Τρυφῶν. Ὁ χρεώστης διοικῶν τὰ τοῦ δανειστοῦ, καὶ τῆς προδοσιμίας τῆς καταβολῆς ἐπισταμμένης, μὴ καταβαλὼν τοῖς λογισμοῖς τοῦ δανειστοῦ, τόκους ἐπιγινώσκει προηγησαμένου χρέους, οὐ βαρεῖς, ἀλλ' οὐδ' οἱ ἄλλοι χρεώσται. καίτοι οἱ ἐπίτροποι καὶ οἱ κοινάτορες συγχρησόμενοι τοῖς τῶν νέων χρήμασι, καὶ οἱ στρατηγοὶ τοῖς τῆς πόλεως, βαρεῖς διδῶσι τόκους. ἀλλ' οὗτος ὁ διοικητὴς οὐ διοικῶν ἔλαβε τὰ χρήματα, ἀλλὰ προῆν τὸ χρέος.

ἀλλ' οὐδ' οἱ ἄλλοι χρεῶσται] Ἐπειδὴ οὐ κατ' οἰκίαν ἀνθεντίαν, ἀλλ' ἀπὸ δεσπότου κυρίου τῶν πραγμάτων ἔλαβε τὰ νομίματα. [Sch. y. II. 325.]

λθ'. Γαι. Καὶ ἐπερ ἄκοντος καὶ ἀγνοοῦντος καταβαλὼν τις ἐλευθεροῖ αὐτόν. τὸ δὲ τιμὴν κεχρεωσθημένον ἕτερος ἀπαιτεῖν οὐ δύναται παρὰ γνώμην αὐτοῦ. ἔξεστι γὰρ ποιῆσαι ἡμῖν χρεῖστονα τὴν ἀρεσιν τοῦ ἄκοντος καὶ ἀγνοοῦντος, οὐ μὴν χειρονα.

μ'. Παῦλ. Ἐχων μετὰ σοῦ κοινὸν οἶκον, ἡσφαλισάμην καὶ ὑπερ τοῦ σοῦ μέρος τὴν περὶ μελλούσης ζημίας ἀγωγὴν. τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν ἔχω κατὰ σοῦ, καὶ οὐ τὴν διαιροῦσαν τὰ ἐπίκοινα πράγματα ἀγωγὴν· ἠδυνάμην γὰρ τὸ μέρος μου καὶ χωρὶς τοῦ σοῦ διεκδικῆσαι.

μ'. Ἰδεμ. Ὁ διεκδικήσας ἐνεχόμενον τὸν δοῦλόν μου, τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν εἰς ὀλέκληρον ἔχει κατ' ἐμοῦ, καὶ οὐ τὴν περὶ τοῦ πεκουλίου.

ὁ διεκδικήσας — τὸν δοῦλόν μου] Θεμάτισον τὸ καταβληθὲν μὴ ὑπερβαίνειν τὴν τοῦ οἰκέτου διατίμησιν· τυχὸν τοῦ οἰκέτου ἀξίου ὄντος ἰ. νομισμάτων, κατέβαλε κ'. γ)· οὐ γὰρ ἐπὶ τοῖς κ'. τὴν περὶ τῆς διοικήσεως ἀγωγὴν ἔχει, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἰ. νομίμασι μόνοις. ἔγνωσ γὰρ ἐν τῷ ἰ. διγ. ὅτι ἐάν τις, ὡς τῷ δεσπότη μὴ συνέφερε, δαπανήσῃ, οὐκ ἔχει ἀγωγὴν ἐπὶ τοῖς περιουσίαις. ἔγνωσ καὶ ἐν τῷ κε. κεφ. ὅτι ὁ πλέον τοῦ δέοντος εἰς ἀλλότρια δαπανήσας, μόνον λαμβάνει, ἔπερ δέον ἦν δαπανῆν. ἀνάγκη τὸ μγ'. διγ. εστ. [Sch. z. II. 325.]

μβ'. Ἰδεμ. Παρακληθεὶς παρὰ τοῦ δοῦλου μου, ἐνέβαλες σαυτὸν τοῖς πράγμασί μου· εἰ μὲν μόνον ὑπεμνήσθης, ἔχεις τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν· εἰ δὲ

petua obligatione pupillo debeat, sic quoque debitum sibi solvere debet, nec ulla ex usuris inducitur differentia. Magis enim pupillo expedit, tutelae actionem adversus eum habere, quam actionem ex contractu: quia tutelae actio tacitam in se habet hypothecam: et merito pupillus etiam, quod sibi debetur, tutelae iudicio a tutore petere potest.

XXXVI. Paul. Si liber homo bona fide mihi L. 36. serviens mutuum pecuniam sumserit et in rem meam D. III. 5. verterit, negotiorum gestorum actionem habet. Quodsi creditori solvero, actio perimitur.

XXXVII. Idem. Si quis sine tutoris auctoritate L. 37. pr. negotia pupilli gesserit, pupillum sibi obligat, quatenus litis contestatae tempore ex ea re locupletior factus est. D. eod.

Qui negotia alicuius gerit, vel potius pecuniam §. 1. administrat, et usuras praestat, et periculum sustinet creditae a se pecuniae, nisi debitores fortuitis casibus ante litem contestatam solvendo esse desierint.

Pater administrans res, quas filio emancipato §. 2. donaverat, negotiorum gestorum actione tenetur.

XXXVIII. Tryphon. Debitor, qui creditoris negotia gerit, nec, cum dies solvendae pecuniae venit, L. 38. eam rationibus creditoris intulit, usuras praestat debiti praecedentis, non graviores, sed quas ceteri debitores praestant¹⁾. Atqui tutores et curatores, et magistratus, qui pecunias minorum aut civitatis in usus suos convertunt, graviores usuras praestant. Verum hic negotiorum gestor non, dum administrabat, pecunias accepit, sed debitum praecedebat

1) sed quas ceteri debitores praestant] Quia non propria auctoritate, sed a domino, cuius negotia gerebat, nummos sibi sumpsit.

XXXIX. Gai. Qui pro alio licet invito et ignorante solvit, liberat eum. Quod autem alicui debetur, alius sine voluntate eius exigere non potest. Nam meliorem quidem conditionem invito et ignorantis facere nobis licet, non etiam deteriolem.

XL. Paul. Communes aedes tecum habens, pro tua etiam parte damni infecti caveram. Negotiorum gestorum actionem adversus te habeo, non communi dividundo iudicium: potui enim meam partem absque tua defendere.

XL. Paul. Communes aedes tecum habens, pro tua etiam parte damni infecti caveram. Negotiorum gestorum actionem adversus te habeo, non communi dividundo iudicium: potui enim meam partem absque tua defendere.

XLI. Idem. Qui servum meum in noxali causa defendit¹⁾, negotiorum gestorum actionem in solidum adversus me habet, non de peculio.

1) qui servum meum — defendit] Finge, id, quod solutum est, non excedere pretium servi: forte cum servus decem nummis dignus esset, viginti solvit: non enim viginti petet negotiorum gestorum actione, sed decem duntaxat. Didicisti enim dig. 10. eum, qui impenderit, quod domino non expediebat, de superfluo actionem non habere. Didicisti etiam cap. 25. eum, qui in aliena plus, quam oportet, impenderit, ea tantum consequi, quae impendi debuerant. Lege dig. 43.

XLII. Idem. Rogatus a servo meo negotiis meis te immiscuisti: si quidem duntaxat admonitus, habes D. 42. negotiorum gestorum actionem: si vero quasi man-

γ) Cap. 37. pr. legitur in Syn. p. 174. et apud Harm. I. 12. 3. ρ) τῆς deest in Syn. et Harm. σ) Harm. ἀνθεντίας. τ) Harm. αὐτῷ. υ) §. 1. cap. 37. legitur in Syn. p. 104. φ) πράγματα, μάλλον δὲ in Syn. omittitur. ω) Syn. ἐδανείυσεν, quod erroris tythothetae tribuendum videtur. x) §. 2. legitur in Syn. p. 104. y) κ'. addidi. Deest apud Fabr.

ὡς διὰ ἐντολῆς τοῦ δούλου ἐχείρισας, ἔχεις καὶ τὴν περὶ τοῦ πεκουλίου, καὶ τὴν διεκδικουσαν τὸ δαπάνημα ἀγωγὴν.

L. 43. D. III. 5. *μγ'. Λαβ. Ἐὰν χωρὶς ἐντολῆς καταβάλλῃς ὑπὲρ ἐμοῦ χρέος²⁾, ἐλευθεροῦμαι, καὶ ἔχεις κατ' ἐμοῦ τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν· ταῦτα, εἰ μὴ διέφερε μοι, μὴ καταβληθῆναι.*

εἰ μὴ διέφερε μοι] Τί γάρ ὅτι ἀντεπωφείλετο παρὰ τοῦ δανειστοῦ, καὶ εἰ δ' ἂν ἐνήχθη, ἀντέλλογον³⁾ τοῦ χρέους αὐτῷ ἀντέθηκεν, ἀπέσωζεν ἑαυτῷ τὸ οἰκίον· νυνὶ δὲ τῶν χρημάτων καταβληθέντων ἄπορος γέγονεν ὁ ταῦτα λαβῶν, καὶ οὐ δύναται⁴⁾ χρεώσῃς, ὑπὲρ οὗ καταβλήθη τὰ νομίματα, τὸ ἀντεπωφειλλόμενον αὐτῷ χρέος λαβεῖν, διὰ τὴν ἀπορίαν τοῦ ἀντεπωφειλλόντος αὐτῷ δανειστοῦ. [Sch. a. II. 326.]

L. 44. D. eod. *μδ'. Οἰλλπ. Ὁ τῇ σχέσει τοῦ πατρὸς τοῦ ἀνήβου αἰτήσας αὐτῷ ἐπίτροπον, ἢ τοῦ ὄντος ὡς ὑπόπιου κατηγορήσας, οὐκ ἔχει κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴν.*

L. 45. pr. D. eod. *με'. Ἰδεμ. Καὶ ὁ δαπανήσας εἰς βαθμοὺς ἀξιωματός τινος ἔχει τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν.*

§. 1. *Ὁ χωρὶς αἰρέσεως ἐν διαθήκῃ ἐλευθερωθεὶς οὐκ ἀναγκάζεται λογιμοὺς ἀποδοῦναι τῆς ἐν δουλείᾳ διοικήσεως.*

§. 2. *Ἐὰν ὑπολαμβάνων, τὴν ἀδελφὴν μου κληρονόμον εἶναι, καταβάλλω τοῖς κληρονομιαίοις δανεισταῖς, ἔχω κατὰ τοῦ ἀληθοῦς κληρονόμου τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν.*

τῆς ἐν δουλείᾳ διοικήσεως] Μὴ ἐναντιωθῆ σοι τὸ κείμενον βιβ. ι. τι. β. διγ. νβ'. ἐκεῖ γάρ διὰ τοῦτο λόγους ἀπαιτεῖται τῆς ἐν καιρῷ δουλείας διοικήσεως, ἐπειδὴ ὅλας προσφάσει τῆς κληρονομίας ἡμοσέ τις κατ' αὐτοῦ ἀγωγή· λέγω δὲ τὸ περὶ διαρρέσεως κληρονομιαίων πραγμάτων δικαστήριον. τεθεματίσται γὰρ ἐκεῖ μερικὸς ὢν κληρονόμος. μέμνησο δὲ καὶ τῶν εἰρημένων ἐν τῷ ιζ. ιη. καὶ ιθ. διγ. τοῦ παρόντος τιτ. περὶ ἠνωμένων καὶ διηρημένων διοικήσεως. [Sch. b. II. 326.]

L. 46. D. eod. *μς'. Ἀφρικαν. Ἐὰν ἐντείλῃ⁵⁾ τῷ ὑπέξουσίῳ νῖῶ μου ἀγοράσαι σοι πρᾶγμα, ἢ ἐγγυήσασθαι ὑπὲρ σοῦ, καὶ γὰρ ἀγοράσω ἢ ἐγγυήσωμαι, εἰ μὲν τῇ πρὸς σέ διαθήσει, ἢ περὶ τῆς διοικήσεως ἀγωγῇ ἀρμόζει· εἰ δὲ διὰ τὸν νῖόν, ἵνα μὴ ὑποπέσῃ τῇ ἐντολῇ, ἔχω κατὰ σοῦ ἔκ προσωπου αὐτοῦ τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν, καὶ σὺ κατ' ἐμοῦ τὴν περὶ τοῦ πεκουλίου. εἰ δὲ καὶ τῷ ἔξωτικῷ τὰ αὐτὰ ἐνετείλω, καὶ γὰρ αὐτὰ πληρώσω, εἰ μὲν τῇ πρὸς σέ διαθήσει, ἔχω κατὰ σοῦ τὴν περὶ τῆς διοικήσεως ἀγωγὴν· εἰ δὲ διὰ τὸν ἐνταλθέντα, ἵνα μὴ ὑποπέσῃ, ἐγὼ μὲν ἔχω κατ' αὐτοῦ τὴν περὶ τῆς διοικήσεως ἀγωγὴν, ὑμεῖς δὲ κατ' ἀλλήλων τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν.*

L. 47. pr. D. eod. *μζ'. Παῦλ. Ἐκεῖνος ἔχει τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν, ὧστιν διαφέρει.*

§. 1. *Καὶ ἀδιάφορον, εἴτε ὁρθῶς τις, ἢ οὐτιλίως ἐνάγει· ἢ γὰρ λεπτότης αὐτῆ ἐν τοῖς ἐξτραορδινάριοις δικαστηρίοις οὐ φυλάττεται· καὶ ἑκατέρω δὲ ἀγωγῇ τὴν αὐτὴν δύναμιν καὶ ἀποτελεσμα ἔχει.*

ἢ οὐτιλίως ἐνάγει] Ἦτοι οὐ κυρίως. λέγεται δὲ μὴ κυρίως ἔχειν κατὰ τινος ἀγωγὴν, ὅταν ἄλλου διοικούντος, ἢ ὁραθυμῶσαντος, ἐγὼ ὑπεβέλθω καὶ διοικήσω τὰ πράγματα. τότε ἔχω μὲν ἀγωγὴν κατ' αὐτοῦ, οὐ κυρίως δὲ, διὰ τὸ ἄλλον ταῦτα ἐνταλθῆναι· ὁμοίως κωμῶμαι ἀγωγὴν, καὶ λέγεται οὐτιλίως, ἢτοι ἢ⁶⁾ μὴ κυρίως, ἢτοι ἢ μὴ ὁρθῶς ἀρμόζει, ἀλλὰ τινα ἐπιείκειαν ἔχει. [Sch. c. II. 326.]

²⁾ Fabr. χρέους. ³⁾ Fabr. ἀντέλλογος. ⁴⁾ Adde ὁ ante χρεώσῃς. ⁵⁾ Lego ἐντείλη. Fabr. ἐντελλομαι. Fabr. in versione: si mandaveris. ⁶⁾ Fabr. ἦ. Sic etiam paulo post.

datu servi gesseris, actionem habes de peculio et de in rem verso.

XLIII. Lab. Si absque mandato debitum meo nomine solveris, liberor, et adversus me negotiorum gestorum actionem habes: idque, nisi mea interfuit¹⁾, non solvi.

1) nisi mea interfuit] Quid enim, si creditor debitori vicissim deberet aliquid, idque debitor, si convniretur, opposita ei compensatione, servare potuisset: nunc vero pecunia soluta is, qui suum recepit, factus sit non solvendo, nec debitor, pro quo nummi soluti sunt, id, quod a creditore vice mutua ei debebatur, propter inopiam eius consequi possit?

XLIV. Ulp. Qui amicitia patris pupilli ductus tutorem ei petit, vel tutorem, quem habebat, suspectum postulavit, adversus eum actionem non habet.

XLV. Idem. Etiam qui sumtus fecit ad gradus honoris alicuius, negotiorum gestorum actionem habet.

Qui pure testamento libertatem accepit, non cogitur rationes reddere administrationis durante servitute gestae¹⁾.

Si existimans, sororem meam heredem esse, creditoribus hereditariis solvero, adversus verum heredem negotiorum gestorum actionem habeo.

1) administrationis durante servitute gestae] Ne obstare credas, quod habetur lib. 10. tit. 2. dig. 52. Ibi enim administrationis tempore servitutis gestae ratio ideo ab eo petitur, quia omnino occasione hereditatis aliqua adversus eum actio competeat: familiae erciscundae, inquam, iudicium. Nam ibi proponitur, eum ex parte heredem esse. Memineris autem et eorum, quae de connexa et separata administratione dicuntur dig. 17. 18. et 19. huius tituli.

XLVI. African. Si mandaveris filiofamilias meo, ut tibi rem emeret, vel pro te fideiuberet, et ego tibi rem emerim vel fideiusserim, si quidem affectione erga te ductus, negotiorum gestorum actio competit: si vero propter filium, ne mandati iudicio teneretur, adversus te ex persona eius mandati actionem habeo, et tu adversus me actionem de peculio. Si vero eadem extraneo mandaveris, egoque ea impleverim, si quidem affectione erga te, habeo adversus te negotiorum gestorum actionem: si vero, ne mandatarius mandati teneretur, inter me et eum negotiorum gestorum actio est, inter vos vero vicissim actio mandati.

XLVII. Paul. Ille negotiorum gestorum actionem habet, cuius interest.

Nec refert, directe quis, an utiliter agat¹⁾: haec enim subtilitas in extraordinariis iudiciis non observatur: et utraque actio eandem vim eundemque effectum habet.

1) an utiliter agat] Id est, non proprie. Non proprie autem quis dicitur habere adversus aliquem actionem, cum alio administrante vel negligenter se gerente, ego intervenero et negotia gesserero. Tunc quidem adversus eum actionem habeo, sed non proprie, quoniam alii haec mandata erant: actio tamen mihi quaeritur, et dicitur utilis, id est, quae non proprie sive non directo competit, sed quandam aequitatem habet.

μη'. Παπιν. Ἐὰν ἀγνοούσης τῆς ἀδελφῆς μου, ὡς πραγματεῖαν αὐτῆς πράττων, ἐπερωτήσω τὸν ἀδελφὸν τῆς ἀδελφῆς μου, ἔχει κατ' ἐμοῦ τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν, εἰς τὸ ἐλευθερώσαι τὸν ἄνδρα.

Ἐὰν ἀγνοούσης τῆς ἀδελφῆς μου] Εἰ δὲ κατὰ ἐντολήν, ἔχει κατ' αὐτοῦ τὴν μανδύον εἰς τὸ ἐκχωρῆσαι ταύτην τὴν ἐπερωτήσεως, ὡς βιβ. ιζ'. tit. α'. dig. i. θεμ. ε'. [Sch. d. II. 326.]

μθ'. Ἀφρικ. Ἐὰν τὸ κλαπέν μου πρῶγμα ὑπὸ τοῦ προδόντος ἐξ ἐμοῦ δούλου ἀγοραστῆς πωλήσῃ, καὶ φθαρῆ, ἔχω περὶ τοῦ τιμήματος τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν ὡς περὶ ἀρμόζει, ὅτε πρῶμά μου χειρίζῃ νομίζων, αὐτὸ οὐκ εἶναι· εἰ γὰρ καὶ τὴν ἀνήκουσάν μοι κληρονομίαν ὑπολαμβάνων εἶναι σὴν, τὰ πράγματά σου ληγατευθέντα τιμὴ καταβάλλῃς, ἔχεις κατ' ἐμοῦ ἠλευθέρωμαι γάρ.

TITULOS B'.

Περὶ ἀγωγῆς τῆς ἀπαιτούσης τὰ χρησίμως δαπανηθέντα.

α'. Μήτηρ δόωσα τοὺς ἐπιτρόπους τῶν ἐαυτῆς τέκνων κακῶς διοικοῦντας τὴν ἐπιτροπὴν, ἐσπούδασε τοὺτους μὲν ὡς ὑπόπτους ἀποκινήσαι, ἑτέρους δὲ τοῖς τέκνοις αὐτῆς ἐπιτρόπους αἰτηθῆναι· καὶ εἰκότως ἀναλώματα ποιήσασα περὶ τὴν ἀποκίνησιν τῶν ὑπόπτων, καὶ περὶ τὴν αἴτησιν τῶν δοθέντων ἐπιτρόπων, προσῆλθε βασιλεῖ, καὶ τὸ πρῶγμα ἀφηγουμένη, καὶ ἀπαιτήσαι θέλουσα τὰ ἀναλώματα· ἀντιγράφει πρὸς αὐτὴν ὁ βασιλεὺς οὕτως·

Ὅτε τοὺς ἐπιτρόπους τῶν υἱῶν τῶν σὸν ὑπόπτους ποιήσασα, καὶ τούτοις ἐπιτρόπους αἰτήσασα, τῷ λειτουργήματι τῆς εὐσεβείας ἐλειτούργησας· ἥτις αἰτία, ἢ τῆς εὐσεβείας δηλονότι, οὐ προσδέχεται τὴν ἀγωγὴν τὴν κατὰ τοῦ διοικοῦντος ἀλλότρια¹⁾, ἵνα τὰ ἀναλώματα, ἅτινα ἐν ταύταις ταῖς δίκαις ἐποίησας, ἀπαιτήσαι δυνήθῃς· ὁπότε εἰ καὶ τις ὑπὲρ διαθέσεως οἰκειακῆς, τινὰ ἀναλώματα ποιήσῃ, οὐδενὶ λόγῳ ταῦτα ἀπαιτεῖν δύναται.

ὑπὲρ διαθέσεως οἰκειακῆς] Οὐδὲ ἕξωτικός ὑπὸ εὐσεβείας κινούμενος, ἢ τῇ περὶ τῶν ὀρφανῶν διαθεῖται καὶ φιλία κρατούμενος, εἰ ποιήσῃ τὰ ἀναλώματα, δύναται ἀπαιτεῖν, ὅπερ ἀνάλογον· εἰ μὴ ἄρα ἀπαιτητικῶς λογισμῶ, καὶ μὴ διαθέσει χριστικῆ ἀντὶ ἀνάλογον, ὡς διαστίζει τὸ α'. κεφ. [Sch. a. II. 339.]

β'. Γυνὴ καὶδα νήπιον λαβοῦσα ἀπήγαγεν ἐν Ρώμῃ, ἐπὶ τῷ ἐπιτροπῶν αὐτῷ αἰτῆσαι ἀναλώματα οὐκ αὐτῇ ποιήσασα καὶ περὶ τὴν ὁδόν, καὶ περὶ τὴν αἴτησιν τοῦ ἐπιτροπῶν, ἠθέλησεν ἀπαιτήσαι ταῦτα τὰ ἀναλώματα αὐτὸν τὸν νήπιον. ὁ δὲ ἔλεγεν, ἀνηβός εἰμι, καὶ οὐ γέγονά σοι ἔνοχος, εἰ καὶ διοίκησιν ἐχειρισθῆς ἐμὴν. ἀλλὰ καὶ ἡ μήτηρ τοῦ ἀνήβου βοηθοῦσα τῷ οἰκείῳ παιδί ἔλεγεν, ὅτι ἐγὼ ἤμελλον αὐτὸν ὡς μήτηρ λαμβάνειν ἐν Ρώμῃ, καὶ αἰτεῖν αὐτῷ τὸν ἐπιτροπῶν, ἢ μὴ μέλλουσα ἀπαιτεῖν αὐτὸν ὡς μήτηρ τὰ ἀναλώματα· καὶ διὰ τί σὺ παρενέβαλες σεαυτὴν καὶ ἀνήλωσας; προσῆλθε τοίνυν ἢ δαπανήσασα γυνὴ τῷ βασιλεῖ, καὶ ἀντέγραψε πρὸς αὐτὴν ὁ βασιλεὺς οὕτως·

e) Sic lego. Fabr. κατ' αὐτόν. f) Graeci sic transtulerunt, quasi sermo esset de actione negotiorum gestorum directa, non de contraria. Male.

XLVIII. Papin. Si ignorante sorore mea¹⁾, negotium eius gerens, dotem a marito eius stipulatus sum, habet adversus me negotiorum gestorum actionem, ut virum liberem. L. 48. D. III. 5.

1) si ignorante sorore mea] Si vero ea mandante, habet adversus eum mandati actionem, ut cedat actionem ex stipulatu, ut lib. 17. tit. 1. dig. 10. them. 6.

XLIX. African. Si rem meam a servo, quem vendidi, subreptam emtor vendiderit, eaque perierit, de pretio negotiorum gestorum actionem habeo: quemadmodum competit, cum negotium meum geris, quod tuum esse existimabas: si enim et, cum hereditatem, quae ad me pertinet, tuam esse putares, res tuas alicui legatas solveris, in me actio tibi est: nam liberatus sum. L. 49. D. eod.

TITULUS II.

De actione, qua petuntur sumtus utiliter facti.

I. Mater, cum videret, tutores liberorum suorum male tutelam administrare, curavit, ut hi quasi suspecti removerentur, et liberis suis alii tutores peterentur: cumque sumtus, ut par est, fecisset circa suspectos removendos et tutores datos petendos, Principem adiit, remque exponens sumtus repetere desiderabat: ad quam Princeps ita rescripsit: L. 1. C. II. 18. in nostris 19.

Cum tutores filiorum tuorum suspectos faceres, eisdemque tutores peteres, munere pietatis fungebarris: quae causa, pietatis scilicet, non admittit negotiorum gestorum actionem, ut sumtus, quos in eis litibus fecisti, repetere possis: cum etiamsi quis pro affectione domestica¹⁾ aliquos sumtus fecerit, nulla ratione eos petere possit.

1) pro affectione domestica] Ne extraneus quidem, qui pietate motus, vel erga pupillos affectione et amicitia ductus sumtus aliquos fecerit, repetere potest, quod impendit: nisi forte recipiendi, non donandi animo eos fecerit, ut distinguit cap. II.

II. Mulier quaedam impuberem Romam duxerat, ut ei tutorem peteret. Sumtus igitur, quos et circa iter et tutoris petitionem fecerat, a pupillo repetere volebat. Ille autem dicebat: impubes sum, nec tibi obligatus sum, quamvis negotium meum gesseris. Sed et mater impuberis, cum filio patrocinareretur, dicebat: Romam ducendi ac tutoris ei petendi tanquam matri onus mihi incumberebat, nec sumtus eram repetitura: et cur ultro te huic negotio immiscuisti ac sumtum fecisti? Mulier igitur, quae sumtum fecerat, Principem adiit, qui ei in hunc modum rescripsit: L. 2. C. eod.

Καὶ κατὰ τῶν ἀνήβων ὁμοίως, ἐὰν τὰ πράγματα αὐτῶν κατὰ τὸ ἀναγκαῖόν τις διοικήσῃ, δίδοσθαι ἀγωγὴν, εἰς ὅσον ἂν γένωνται πλουσιώτεροι, ἤρεσε καὶ ἐδέχθη διὰ τὸ αὐτοῖς τοῖς νηπίοις συμφέρειν. ἤ τις ἀγωγή καὶ σοὶ νομίμως δοθήσεται, ἐπειδὴ ἀναλώματα ἐποίησας εἰς τὸν ἀνήβον, ὃν ἐν Ῥώμῃ ἤγαγες, ἔνεκεν τοῦ ἐπιτροπὸν αὐτῷ αἰτῆσαι· εἰ μὴ ἄρα ἡ μήτηρ αὐτοῦ ὑποδείξει, ἕτοιμον ἑαυτὴν εἶναι, οἰκείοις ἀναλώμασι ταῦτα ποιῆσαι.

καὶ κατὰ τῶν ἀνήβων] Δύο χρὴ ἀποδεικνύσθαι παρὰ τοῦ διοικήσαντος τὰ τοῦ ἀνήβου· ὅτι καὶ ἀνάγκη πάντως γενέσθαι τὰ ἀναλώματα, καὶ ὅτι χρησίμως γέγονασιν. ἐὰν δὲ τις μηδεμίαν ἀνάγκης ἐπιχειμένης ἀναλῶσῃ περὶ τὰ τῶν ἀνήβων, καὶ γένωνται πλουσιώτεροι, δικαιοτάτον ἐστὶ, τὸν διοικήσαντα ἀπαιτεῖν εἰς εἴ τι πλουσιωτέρας ἐποίησε τοὺς ἀνήβους. ταῦτα νόει, ἢνίκα ἡ μήτηρ πένηται, καὶ οὐ δύναται οἰκείοις ἀναλώμασιν ἀπαιτῆσαι^{κ)} τὸν ἐπιτροπὸν. εἰρηται δὲ βιβ. γ. τῶν διγ. τι. ε. διγ. λδ. ὅτι πολλὰ καὶ μήτηρ καὶ μῆμηρ δαπανῶσα εἰς χρείας τοῦ υἱοῦ ἢ τοῦ ἐγγόνου, δύναται ἀπαιτεῖν τὰ δαπανώμενα, ὅταν τὴν τῆς εὐσεβείας πρόληψιν προανέλῃ, ἀναλίσκουσαν καταγραφὴν ποιῆσῃ^{β)} τῶν δαπανηθέντων περὶ τὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς πράγματα, ἢ περὶ τὰ τοῦ ἐγγόνου· ἢ ὅτι οὐ κατέγραψε μὲν, προεμαρτυρατο δὲ, ὅτι μέλλει ἀπαιτῆσαι τὰ παρ' αὐτῆς δαπανώμενα, ἢ αὐτὸν τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἢ τὸν ἐγγόνον, ἢ τοὺς ἐπιτρόπους αὐτῶν, καὶ σώζεται αὐτῇ ἡ ἀπαιτήσις. [Sch. b. II. 339.]

L. 3. γ'. Δύο ἀδελφοὶ κληρονόμοι γέγονασιν ἰδίῳ πατρὶ.
C. II. 18. in δ' εἰς ἐξ αὐτῶν ἀπαιτηθεὶς παρὰ δανειστοῦ πατρῷον
nostris 19. χρέος, κατέβαλεν αὐτῷ ὀλόκληρον· καὶ προσῆλθε βασιλεὶ δέόμενος, ἀπολαβεῖν τὸ μέρος τοῦ χρέους παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ· καὶ ἀντέγραψε πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς οὕτως·

Ἐὰν ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συγκληρονόμου χρήματα κατέβαλες, τῇ ἀγωγῇ τῇ περὶ τῶν διοικούντων ἄλλοτρια χρήσασθαι δύνασαι. εἰ δὲ ἐνεχέρον ἐλευθερωτέον ἔνεκεν τὸ χρέος ὀλόκληρον καταβαλεῖν ἡναγκάσθης, ἀγωγὴν ἔξεις οὐτιλίαν· ἢ τῷ δικαστηρίῳ τῷ περὶ διαιρέσεως φαιμιλίας κινουμένῳ, εἰ μὴ μεταξὺ ὑμῶν τοῦτο δέδοται, ταύτην τὴν ποσότητα ἀπολήψῃ.

L. 4. δ'. Ἐπειρόπευσέ τις ἀνήβου κόρης. οὗτος ἐτέρῳ
C. eod. ἐνετείλατο διοικῆσαι τὰ πράγματα τῆς παρ' αὐτοῦ ἐπιτροπευομένης. ἀλλ' ἠβήσασα ἡ ἀνήβος, οὐκ ἤθελε κατὰ τοῦ ἐπιτροπῶν αὐτῆς κινήσαι τὴν ἀγωγήν· ἴσως γὰρ ἄπορος ἦν, ἢ δυσχερὴς πρὸς ἐναγωγήν· ἀλλ' ἠβούλετο κατὰ τοῦ διοικήσαντος διὰ ἐντολῆς τοῦ ἐπιτροπῶν κινήσαι τὴν ἀγωγήν. πρὸς ταύτην οὖν ἀντιγράφει ὁ βασιλεὺς οὕτως·

Ὅτι οὐδὲ τὴν περὶ τῆς ἐπιτροπῆς δύνασαι κατ' αὐτοῦ κινήσαι, οὐδὲ τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγήν, ἀλλὰ τὴν οὐτιλίαν.

ἀλλ' ἠβούλετο] Ἰστέον, ὅτι ἀμοιβαδὸν δίδωσι τὴν οὐτιλίαν, καὶ τῷ δεσπότῃ τῶν πραγμάτων κατὰ τοῦ δι' ἐντολῆς ἄλλου διοικήσαντος, καὶ κατὰ τοῦ δεσπότου. [Sch. c. II. 339.]

L. 5. ε'. Ἀπελεύθερος τοῦ πάτρωνος αὐτοῦ τελευτήσαντος
C. eod. ἐπὶ θυγατρῶσιν ἀνήβους, ἤτησεν αὐταῖς ἐπιτροπὸν· καὶ ἀναλώματα ποιήσας περὶ τὴν αἰτήσιν, ἠβούλετο ταῦτα ἀπολαβεῖν. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἀρνούμενος αὐτῷ τὴν ἀπαιτήσιν, ἀντέγραψε πρὸς αὐτὸν οὕτως·

Ἐγὼ ἀπελευθέρον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑπηρεσίᾳ λειτουργήσας, τὴν περὶ τῆς διοικήσεως ἀγωγήν κατὰ τῶν τοῦ πάτρωνος θυγατέρων τῶν ἀνήβων ἔχειν οὐ δύνασαι.

Contra impuberes quoque¹⁾, si negotia eorum urgentibus necessitatis rationibus quis gesserit, in quantum locupletiores facti sunt, dandam actionem ex utilitate pupillorum placuit et receptum est. Quae actio tibi quoque iure dabitur, quod sumtus in pupillum, quem Romam tutoris ei petendi gratia duxisti, feceris: si non mater eius se paratam facere haec propriis impendiis ostenderit.

1) contra impuberes quoque] Duo probanda sunt ab eo, qui pupilli negotia gessit: et necessario sumtus fieri debuisset, et utiliter factos. Si quis vero nulla urgente necessitate in rem impuberum aliquid impenderit, et locupletiores facti sint, aequissimum est, ei, qui gessit, dari actionem, in quantum locupletiores pupillos fecerit. Haec accipe cum mater inops sit, nec suis sumtibus tutorem petere possit. Dicitur autem lib. 3. Digest. tit. 5. dig. 34. saepe matrem et aviam ea repetere, quae in rem filii aut nepotis impendit, cum scilicet pietatis praesumptionem sustulerit, sumtibus in res filii aut nepotis factis in rationem impensarum relatis: aut si non retulit quidem, sed protestata est, se impendia aut ab ipso filio, aut nepote, aut tutoribus eorum petituram: et salva ei actio manet.

III. Duo fratres patri heredes extiterunt. Unus ex his a creditore paterno conventus solidum ei solvit: et Principem adiit postulans, debiti portionem sibi a fratre restitui: eique Princeps ita rescripsit:

Si pro fratre ac coherede pecuniam solvistis, negotiorum gestorum actione uti potes. Si vero pignoris liberandi gratia debitum universum solvere coactus es, utilem actionem habebis: vel iudicio familiae eriscundae, si non est inter vos redditum, eam quantitatem assequeris.

IV. Quidam pupillae tutelam gessit. Is alii mandavit, ut pupillae suae negotia gereret. Verum cum puella pubes facta esset, nolebat contra tutorem suum agere: fortasse enim inops erat, aut conventu difficilis: sed cum eo experiri volebat¹⁾, qui tutoris mandatu pupillae negotia gesserat. Ei igitur Princeps ita rescribit:

Neque tutelae actionem adversus eum intendere potes, neque negotiorum gestorum, sed utilem.

1) sed — volebat] Sciendum est, ultro citroque dari utilem, et domino negotii adversum eum, qui mandatu alterius administravit, et adversus dominum.

V. Libertus, patrono mortuo filiabus impuberibus relictis, tutorem eis petierat: eoque nomine sumtus fecerat, quos repetere volebat. Imperator autem denegans ei actionem, ad eum ita rescripsit:

Officio, nec minus obsequio liberti functus, negotiorum gestorum actionem contra patroni filias pupillas habere non potes.

g) Sic Fabr. Malim αἰτῆσαι. h) Aut καὶ ponendum post προανέλῃ, aut legendum ποιήσασα pro ποιήσῃ.